

Opinia Komitetu Regionów „Samorząd lokalny i regionalny w Azerbejdżanie i rozwój współpracy między Azerbejdżanem a UE”

(2011/C 104/04)

KOMITET REGIONÓW

- Zauważa, że Azerbejdżan jest opóźniony pod względem wdrażania reform w zakresie praworządności, demokracji, zwalczania korupcji oraz praw człowieka, przewidzianych w planie działania, który został przyjęty w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS). Brak niezależności sądownictwa i mediów stanowi dodatkową przeszkodę w rozwoju demokracji. Odnotowano jednakże postęp, jeśli chodzi o podatki i stabilność gospodarczą. Jednocześnie Komitet zachęca rząd Azerbejdżanu do dalszej realizacji zaleceń UE, Rady Europy i Komisji Weneckiej.
- Przyjmuje z zadowoleniem osiągnięcia w zakresie wykorzystania programu twinningowego UE i zachęca rząd Azerbejdżanu do podejmowania dalszych wysiłków pod tym względem.
- Wyraża zaniepokojenie z powodu bardzo ograniczonego zakresu obowiązków przypisanych gminom na mocy prawa. W rzeczywistości jest on jeszcze mniejszy i w najlepszym razie dotyczy utrzymania lokalnych dróg, cmentarzy, parków oraz niektórych aspektów świadczenia opieki społecznej, o ile nie są one domeną władzy centralnej. W większości wypadków możliwości gmin oraz przeszkolenie bądź wiedza, którą dysponują, są niewystarczające, by mogły one wywiązać się nawet z tych ograniczonych zadań, które są im przypisane na mocy prawa.
- Wzywa rząd Azerbejdżanu do opracowania, z pomocą ekspertów z UE i Rady Europy, kompleksowej strategii na rzecz lepszego sprawowania rządów i urzeczywistniania demokracji na szczeblu lokalnym, oraz określenia realistycznych celów i terminów realizacji tej strategii.

Sprawozdawca: Gordon KEYMER (UK/NL), członek Rady Okręgu Tandridge

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Kontekst – Azerbejdżan i Europa

1. Dostrzega historyczne dziedzictwo Azerbejdżanu, w tym jego doświadczenie jako świeckiej republiki parlamentarnej.

2. Przypomina, że Azerbejdżan i UE formalnie nawiązały stosunki w 1996 r. wraz z podpisaniem umowy o partnerstwie i współpracy, która weszła w życie w 1999 r. Jest ona podstawą prawną stosunków politycznych między UE a Azerbejdżanem, które obecnie są kształtowane w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS).

3. Zauważa, że kraj ten jest opóźniony pod względem wdrażania reform w zakresie praworządności, demokracji, zwalczania korupcji oraz praw człowieka, przewidzianych w planie działania, który został przyjęty w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS). Brak niezależności sądownictwa i mediów stanowi dodatkową przeszkodę w rozwoju demokracji. Odnotowano jednakże postęp, jeśli chodzi o podatki i stabilność gospodarczą. Jednocześnie Komitet zachęca rząd Azerbejdżanu do dalszej realizacji zaleceń UE, Rady Europy i Komisji Weneckiej.

4. Przyjmuje z zadowoleniem osiągnięcia w zakresie wykorzystania programu twinningowego UE i zachęca rząd Azerbejdżanu do podejmowania dalszych wysiłków pod tym względem.

5. Wzywa rząd Azerbejdżanu do wspierania jednostek administracji terytorialnej w ubieganiu się o udział w różnych dostępnych dla nich programach UE oraz zachęca te jednostki do dalszej współpracy z Komisją Europejską.

Zarządzanie na poziomie lokalnym

6. Odnotowuje istnienie dwóch równoległych systemów sprawowania rządów na poziomie lokalnym w Azerbejdżanie. Podstawą jednego z nich są rejony będące odpowiednikiem gmin, których władze wybierane są przez obywateli (społeczeństwo) i parlament krajowy (Milli Medżlis) i które są przed nimi odpowiedzialne. Ich kompetencje w zakresie świadczenia usług na rzecz obywateli są jednak bardzo ograniczone. Drugi system opiera się na lokalnych władzach wykonawczych, które są częścią struktury władz państwowych i są mianowane bezpośrednio przez prezydenta.

7. Wyraża zaniepokojenie z powodu bardzo ograniczonego zakresu obowiązków przypisanych gminom na mocy prawa. W rzeczywistości jest on jeszcze mniejszy i w najlepszym razie dotyczy utrzymywania lokalnych dróg, cmentarzy, parków

oraz niektórych aspektów świadczenia opieki społecznej, o ile nie są one domeną władzy centralnej. W większości wypadków możliwości gmin oraz przeszkolenie bądź wiedza, którą dysponują, są niewystarczające, by mogły one wywiązać się nawet z tych ograniczonych zadań, które są im przypisane na mocy prawa.

Silne władze lokalne

8. Uważa, że silny i demokratyczny samorząd lokalny o zdecentralizowanych uprawnieniach odgrywa ważną rolę w zachęcaniu obywateli do zaangażowania się w sprawy ich regionów i do liczniejszego udziału w wyborach lokalnych.

9. Wzywa Komisję Europejską, by wspierała opracowywanie i realizację programów edukacyjnych dla obywateli w zakresie funkcji i obowiązków władz lokalnych, a także praw obywateli i sposobów uczestniczenia przez nich w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym.

10. Wzywa rząd Azerbejdżanu i Komisję Europejską do dalszego budowania potencjału władz lokalnych, przynajmniej w stopniu, który pozwoliłby im prawidłowo świadczyć obecny, ograniczony zakres usług przewidzianych w przepisach. Należy przy tym położyć nacisk na kwestie odpowiedzialności, przejrzystości i zwiększenia udziału obywateli, a także stworzyć warunki dla rozwoju niezależnych samorządów.

11. Wzywa rząd Azerbejdżanu do opracowania, z pomocą ekspertów z UE i Rady Europy, kompleksowej strategii na rzecz lepszego sprawowania rządów i urzeczywistniania demokracji na szczeblu lokalnym oraz do określenia realistycznych celów i terminów realizacji tej strategii.

12. Proponuje utworzenie niezależnej instytucji, która zajęłaby się wyłącznie usprawnieniem i rozwojem władz lokalnych w Azerbejdżanie. Praca takiej instytucji powinna być wspólnie nadzorowana przez trzy krajowe stowarzyszenia władz lokalnych.

13. Zdaje sobie sprawę z tego, że liczba krajowych stowarzyszeń samorządu lokalnego ma zostać zmniejszona z trzech do jednego, i uważa, że zanim to nastąpi, należy dokładnie zastanowić się nad sposobem zapewnienia takiej struktury stowarzyszenia krajowego, która umożliwi jak najszerszy udział członków i zagwarantuje równorzędną reprezentację wszystkich rodzajów samorządów.

14. Podkreśla swoje zaangażowanie na rzecz wspierania współpracy między władzami lokalnymi Azerbejdżanu a władzami lokalnymi i regionalnymi UE w celu promowania skutecznego i demokratycznego sprawowania rządów na poziomie lokalnym.

15. Wzywa Komisję Europejską i rząd Azerbejdżanu do wspierania programów wymiany sprawdzonych rozwiązań między azerskimi i unijnymi władzami lokalnymi w zakresie świadczenia usług, jak również na szczeblu krajowym, poprzez umożliwienie lokalnym władzom wykonawczym przekazywania gminom fachowej wiedzy w tej dziedzinie. W trosce o faktyczne zwiększenie potencjału samorządów terytorialnych zaleca uwzględnienie rezultatów wymiany doświadczeń, która miała miejsce podczas spotkań między przedstawicielami organizacji lokalnych i regionalnych z UE i z Azerbejdżanu.

16. Wyraża ubolewanie, że chociaż ograniczono liczbę gmin w Azerbejdżanie, to nie towarzyszyło temu podobne ograniczenie liczby organów lokalnych władz wykonawczych.

17. Zachęca do przekazywania uprawnień lokalnych władz wykonawczych lokalnie wybranym radom w celu zwiększenia i wzmocnienia demokracji lokalnej w Azerbejdżanie.

Finanse lokalne

18. Wyraża zaniepokojenie pogarszającą się sytuacją finansową gmin w Azerbejdżanie w następstwie znacznego spadku całkowitych dochodów budżetu oraz poważnego zmniejszenia się dochodów gmin w przeliczeniu na mieszkańca.

19. Uważa, że stabilny i zdrowy samorząd lokalny potrzebuje niezawodnego, adekwatnego i sprawiedliwego finansowania na szczeblu lokalnym, w tym solidnej podstawy podatku lokalnego, aby mógł on świadczyć wysokiej jakości usługi lokalne wzmacniające uprawnienia rad lokalnych i ich zaangażowanie w sprawy miejscowej społeczności. Dotacje rządowe powinny być wypłacane w taki sposób, aby rady lokalne mogły samodzielnie planować swoje finanse w odpowiednio długiej perspektywie.

20. Przyjmuje z zadowoleniem wysiłki rządu Azerbejdżanu na rzecz zwiększenia inwestycji przedsiębiorstw i uważa, że te ostatnie powinny wносить pewien przejrzysty wkład finansowy na rzecz swoich władz lokalnych w celu propagowania dobrych stosunków roboczych między firmami a rejonem, w którym działają, i w celu rozwijania społeczności lokalnych.

21. Uważa, że gminy powinny być właścicielami budynków, w których urzędują, aby mieć lepsze możliwości planowania długookresowego.

Demokracja lokalna

22. Zauważa, że mimo pewnej poprawy pod względem aspektów technicznych wybory lokalne w Azerbejdżanie za każdym razem nie spełniały międzynarodowych norm.

Wzywa rząd Azerbejdżanu do uproszczenia procedur zgłaszania kandydatów, zapewnienia sprawiedliwszego rozdziału środków na kampanię przedwyborczą pomiędzy wszystkie partie i kandydatów i do umożliwienia niezależnej obserwacji wyborów, w szczególności procesu liczenia głosów, poprzez wyrażenie zgody na obecność kandydatów lub ich mężów zaufania przy tej procedurze. Wzywa także do podjęcia działań związanych z innymi ustaleniami podjętymi przez wspólną misję obserwacji wyborów Kongresu i KR-u.

23. Zachęca do obecności szerszego spektrum mediów, by zwiększyć frekwencję wyborczą oraz liczbę kandydatów opozycji; wzywa władze azerbejdżańskie do pełnego przestrzegania zobowiązań dotyczących wolności mediów.

24. Przyjmuje z zadowoleniem świadome wysiłki podejmowane zarówno przez partie rządzące, jak i opozycyjne, na rzecz zwiększenia liczby kobiet kandydujących w ostatnich wyborach lokalnych, co doprowadziło do wyraźnego wzrostu liczby mandatów zdobytych przez kobiety.

25. Wyraża zadowolenie z powodu wsparcia udzielanego organizacjom pozarządowych przez Radę Państwa z inicjatywy prezydenta Azerbejdżanu, a także z powodu przyznania im środków finansowych. Jednocześnie jest zaniepokojony wyraźnymi niedociągnięciami związanymi z rejestracją organizacji pozarządowych.

26. Proponuje, aby po rozwiązaniu konfliktu wydatnie wesprzeć samorząd lokalny Górskiego Karabachu i siedmiu sąsiadujących regionów.

Lokalny transport i ochrona środowiska

27. Zachęca do inwestowania w system transportu regionalnego, by wesprzeć rozwój gospodarki lokalnej.

28. Zauważa, że regionalny transport lotniczy ma szczególne znaczenie dla Azerbejdżanu ze względu na jego położenie geograficzne. Sprzyja on także w znacznym stopniu wzrostowi zatrudnienia i spójności społecznej.

29. Odnotowuje, że władze lokalne odgrywają kluczową rolę w kwestiach ochrony środowiska, i zachęca rząd Azerbejdżanu do angażowania gmin w planowanie i realizację regionalnych programów rozwoju.

Bruksela, 27 stycznia 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO